

Cum 13 comunități au adus *Fiecare Copil în Grădiniță*

De obicei cea mai mare prezență este în luna septembrie, după care scade treptat pe parcursul anului, pe măsură ce copiii cei mai săraci vin din ce în ce mai rar, în special iarna când au de mers pe jos distanțe relative lungi pentru a ajunge la școală sau grădiniță.

În 13 comunități, în 2010 s-a întâmplat exact opusul:

„Am avut cea mai ridicată rată de prezență din ultimii 10 ani.” (Alțina, Sibiu)

„În ultimele luni, 87% dintre copii au venit în fiecare zi... Cred că niciun copil nu a avut prezență perfectă anul trecut.” (Roșia, Sibiu)

„Anul trecut erau înscriși la grădiniță 48 de copii și veneau regulat 10. Anul acesta sunt înscriși 63 și vin regulat 50.” (Coroieni, Maramureș)

Evoluția programului *Fiecare Copil în Grădiniță*

În 2001, fondatoarele Asociației Ovidiu Rom, Maria Gheorghiu și Leslie Hawke, au început să caute soluții pentru prezența și rezultatele școlare scăzute ale celor mai săraci copii din România. Programele lor ajutau copiii săraci să se înscrie sau să revină la școală, indiferent de vârstă. După câțiva ani, când au evaluat progresul copiilor din programele lor, care se extinseseră la câteva comunități și câteva sute de copii, au fost confruntate cu o realitate îngrijorătoare. Deși nu fusese greu să integreze școlar copii de 9 și chiar 14 ani, în clase de „A doua șansă”, copiii mai mari rămăneau cu greu în sistem mai mult de 3-4 ani. La începutul adolescenței, erau deja înapoi în stradă, unele dintre fete erau însărcinate, și unii dispăruseră cu totul. În orice caz, NU erau la școală.

Rezultatele copiilor care începuseră educația formală până la vârsta de 5 ani erau mult mai bune. O cercetare asupra dezvoltării creierului uman a clarificat faptul că problemele întâmpinate de copiii peste 6-7 ani nu erau doar de natură socială, ci aveau rădăcini în dezvoltarea cognitivă a creierului.

„Calitatea mediului în care copilul își petrece primii ani și experiențele potrivite în stadiile de dezvoltare corespunzătoare sunt esențiale pentru a determina cât de puternică sau slabă îi va fi arhitectura creierului, care determină, la rândul său, cât de bine copilul va putea gândi și își va putea regla emoțiile.”¹

Ovidiu Rom și-a schimbat strategia din a aduce „fiecare copil la școală” în a aduce „fiecare copil la grădiniță”.

În iulie 2010, Ovidiu Rom și Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului au invitat primarii din România să aplice pentru fonduri pentru a aduce la grădiniță fiecare copil sărac din comunitatea lor. Ovidiu Rom a alocat 150 € pentru fiecare copil între 3 și 6 ani a căruia familie trăia sub pragul de sărăcie. Suma a acoperit costul tichetelor sociale pentru copiii cu prezență în fiecare zi, resurse educaționale și formarea cadrelor didactice. 13 comunități noi au fost selectate în funcție de implicarea autorităților locale și de numărul copiilor săraci.

Pași pentru a aduce *Fiecare Copil în Grădiniță*

1. Acțiune comunitară

Ovidiu Rom aduce împreună autorități locale, directori școlari și alți factori de decizie pentru a detalia și agreea un plan de acțiune potrivit fiecărei comunități în parte. Se formează un Grup de acțiune locală care include directorii școlilor și grădinițelor, primarul, asistentul social, consilierii locali, șeful poliției și reprezentanți ai comunității. Odată ce acest grup își asumă responsabilitatea pentru a aduce la grădiniță copiii cei mai săraci, programul începe.

Ovidiu Rom ajută la organizarea campaniilor de recrutare din ușă în ușă pentru a înscrie la grădiniță toți copiii de 3-6 ani cu risc de părăsire timpurie a școlii. Membrii echipei locale recrutează copiii din ușă în ușă pentru a încuraja părinții să îi aducă la grădiniță. Părinții sunt sprijiniți să își înscrie copiii. Dacă nu au acte de identitate, copiilor li se

permite să frecventeze grădinița, în timp ce se demarează procesul de obținere a actelor.

Ovidiu Rom a realizat un *Ghid de implementare* interactiv, care descrie în detaliu metodologia, oferă recomandări și exemple concrete și are secțiuni care pot fi adaptate fiecărei comunități.

2. Formarea cadrelor didactice

Pentru a pregăti și motiva cadrele didactice, Ovidiu Rom organizează două sesiuni de formare. Cursul insistă asupra aplicațiilor practice ale teoriilor moderne de învățare. Cadrele didactice sunt ajutate să folosească pachetul educațional propus de Ovidiu Rom, bazat pe: (1) *o carte-caiet pentru elevi* de 48 de pagini și (2) un *Ghid pentru cadre didactice* de 114 pagini. Pe lângă optimizarea activităților formale de învățare, Ovidiu Rom formează cadre didactice și pentru activități de tip nonformal:

Ateliere de Vară pentru copii: un program de două săptămâni care ajută la cristalizarea noțiunilor învățate în timpul anului și pregătește copiii pentru anul școlar viitor. Noțiunile de bază sunt consolidate prin învățare activă.

Sotron Zero: Ovidiu Rom ajută grădinițele să organizeze un program de două ore pe săptămână pentru a familiariza copiii de 2-3 ani și părinții lor cu beneficiile și cerințele educației preșcolare formale. Părinții sunt ajutați să își înscrie copiii la grădiniță în următorul an școlar.

3. Stimulente pentru părinți

Înscrierea copiilor săraci la grădiniță nu este dificilă, dar asigurarea prezenței zi de zi, în special când plouă sau este frig, este mereu o provocare. Traiul de pe o zi pe alta și nivelul scăzut de educație al părinților săraci, lipsa apei curente și a hainelor potrivite, precum și starea de sănătate fac din prezența copiilor la grădiniță în fiecare zi o prioritate relativ scăzută a familiei. În plus, multe familii sărace trăiesc la marginea comunităților, deci distanța până la grădiniță este de obicei semnificativ mai mare decât pentru ceilalți copii.

Ovidiu Rom folosește din 2007 tichete sociale ca stimulent pentru creșterea prezenței copiilor săraci. Acest program motivează părinții să își aducă la grădiniță copiii în fiecare zi, prin oferirea de tichete sociale în valoare de 50 de lei pe lună pentru prezența de 100% a copilului în luna respectivă.

Copiii se califică în program în funcție de venitul familiei, condițiile de locuire și nivelul educațional al părinților.² Înainte să fie declarați eligibili în program, mediatorul școlar și asistentul social vizitează familiile. Se organizează o întâlnire cu părinții pentru a li se explica în detaliu că beneficiază de tichete sociale dacă:

- Copiii vin la grădiniță în fiecare zi – cu excepția cazurilor de boală care se motivează cu scutire medicală
- Părinții trebuie să participe o dată pe lună la întâlnirea cu copiii și educatoarele, pentru a primi tichetele sociale.

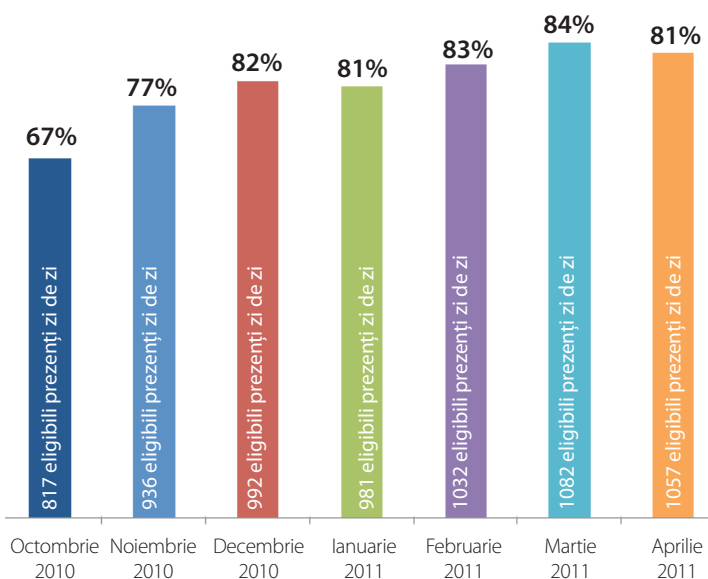
¹ „The Timing and Quality of Early Experiences Combine to Shape Brain Architecture”, Center for the Developing Child, Harvard University http://developingchild.harvard.edu/library/reports_and_working_papers/working_papers/wp5/

² Etnia NU este un factor. Cu toate acestea, populația locală poate percepe proiectul drept „un proiect pentru romi” deoarece majoritatea celor eligibili trăiesc în ghetouri. Pentru relații comunitare bune, este important să fie clar că programul are criterii pur economice și să existe transparență și consecvență în interpretarea acestor reguli.

4. Monitorizarea strictă a prezenței

Programul depinde de corectitudinea notării prezenței de către educatoarele. De aceea, acordăm o atenție deosebită acestei proceduri când explicăm proiectul și o monitorizăm strict pe parcursul anului pentru a ne asigura că **prezența este notată zilnic și corect**. Prezența este afișată la vedere și se completează zilnic după prima oră. Un membru al echipei Ovidiu Rom vizitează cel puțin o dată pe lună grădinița, ajută educatoarea (de obicei susținând o activitate cu copiii), verifică prezența și vizitează aleatoriu familiile și comunitatea pentru a valida copiii eligibili și pentru a identifica eventualii copii neselectați.

Număr copii eligibili prezenți zi de zi
octombrie 2010 - aprilie 2011

1297 de copii din 10 județe și București au participat la proiectul **Fiecare Copil în Grădiniță** în anul școlar 2010 – 2011. În toate comunitățile, prezența în această perioadă a fost cea mai ridicată din ultimii ani (cu cel puțin 40% mai mare decât în anul școlar trecut). Mulți coordonatori locali cred că aceasta este de departe cea mai mare rată de frecvență care a fost VREODATĂ în comunitățile lor.

În prima lună, octombrie 2010, 67% (817 copii) au avut prezență zi de zi. Până la finalul lui martie, procentul crescuse la 84%. Două comunități în care grădinița este încorporată în clădirea școlii au observat că și prezența elevilor a crescut.

Concluzie

Părinții cu studii medii și superioare știu că educația timpurie este importantă pentru copiii lor. Părinții săraci cu un nivel scăzut de educație nu înțeleg importanța grădiniței și înscriu copiii direct în clasa întâi.

Ovidiu Rom și comunitățile partenere demonstrează că există o metodă relativ simplă și necostisitoare de a generaliza participarea școlară a copiilor din familii foarte sărace: **tichete sociale condiționate de prezența zilnică**. Comunitățile locale care vor să aducă fiecare copil în grădiniță reușesc acest lucru – în ciuda obstacolelor ce țin de lipsa cadrelor didactice și spațiul limitat. Prin acest proiect, bazat pe tichete sociale, comunitățile aduc copiii la grădiniță în fiecare zi.

Cercetările internaționale arată că educația timpurie reduce abandonul școlar, șomajul și rata infrafracționalității³, cu o rată de profit de la 4 la 10 ori mai mare decât investiția originală⁴. Banca Mondială a calculat recent că Europa pierde sute de milioane de euro anual în productivitatea și veniturile din impozite pe care nu le pot obține de la cetățenii săi needucați⁵.

Cu o rată a natalității în rândurile celor mai săraci și needucați cetățeni de trei ori mai mare decât cea națională și cu o forță de muncă calificată în scădere, putem să ne permitem să NU aducem la grădiniță în fiecare zi copiii cei mai săraci?

³ „Educația preșcolară și efectele ei durabile”, W. Steven Barnett, Rutgers University, Sept 2008

⁴ James Heckman, www.heckmanequation.org

⁵ „Costurile economice ale excluziunii”, The World Bank, Europe & Central Asia Human Development Department, April 2010 http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final.pdf

Costuri directe de implementare

Costuri locale estimate pentru minim 50 de copii - anul școlar 2011-2012	Contribuție locală	Ovidiu Rom
1. Echipă		
Cadre didactice	Grădinița	
Coordonator local	Grădinița/Primăria	
Mediator școlar	Bugetul local/județean	
Asistent social	Bugetul local	
2. Resurse educaționale		1000 lei/comunitate
3. Costuri directe		
Tichete sociale (50 lei x 10 luni)		500 lei/copil
Îmbrăcăminte și încălțăminte	150 lei/copil	
Rechizite școlare		60 lei/copil
Ateliere de formare cadre didactice		300 lei/cadru didactic
Coordonare locală		500 lei/comunitate
Contribuție minimă Ovidiu Rom/comunitate		31.000 lei (7750€)
Contribuție minimă Ovidiu Rom/copil		620 lei (155€)

Programul este conceput în așa fel încât să folosească resursele existente în comunitate (asistentul social, mediatorul școlar, educatoarele și un coordonator care este de obicei directorul grădiniței sau asistentul social).

Ovidiu Rom oferă formare, resurse educaționale și tichete sociale. Costul pe copil din tabel nu include consultanța, monitorizarea și evaluarea programului, care sunt oferite de Ovidiu Rom.